

South Kensington Museum

Název South Kensington Museum je v pořadí třetí, který označuje tutéž instituci, kterou nalezneme v západní části Londýna ve čtvrti zvané Kensington. V současné době se jedná o Victoria and Albert Museum (zkráceně V&A Museum), které je největším muzeem dekorativního umění a designu na světě. Na jeho oficiálních internetových stránkách se můžeme dočíst, že sbírky pokrývají časový interval 5000 let a mapují umění různých kultur od starověku až po současnost. Doslovně je zde napsáno „*From ancient Chinese ceramics to Alexandr McQueen evening dresses (...)*.“

Na úvod bych ráda představila osoby, podle nichž získalo muzeum v roce 1899 svůj název, který přetrval dodnes. Victoria and Albert Museum bylo pojmenováno podle křestních jmen tehdejšího britského královského páru, královny Viktorie a jejího chotě prince Alberta Sasko-Kobursko-Gothajského. Anglie je po dobu vlády královny Viktorie trvající neuvěřitelných 63 let mezi lety 1837-1901 označována jako viktoriánská.

K sňatku Viktorie a jejího bratrance Alberta došlo roku 1840. Jejich manželství by se dalo označit za šťastné, měli celkem 9 dětí, které se později staly předmětem Viktoriiny obratné sňatkové politiky napříč Evropou, díky níž si vysloužila přezdívku „*the grandmother of Europe*“. Princ Albert zemřel roku 1861 na tyfus (dnes se uvažuje spíše o Crohnově chorobě) v pouhých dvaadvaceti letech. Viktorie se z této události nikdy nevzpamatovala, truchlila do konce života a od smrti Alberta chodila už jenom v černém.

Pro viktoriánskou Anglii byl charakteristický rozvoj průmyslné výroby, velký nárůst obyvatelstva a ekonomická stabilita. Ve zkratce by se dalo říci, že Anglie byla koloniální velmocí (Viktorie užívala titul císařovna indická) a zažívala období relativního míru (až na Krymskou a Búrskou válku). V architektuře se uplatňoval styl novogotiky, v umění působilo reformní hnutí Arts and Crafts, v 60. letech 19. století bylo vybudováno londýnské metro, Charles Darwin publikoval v roce 1859 své přelomové dílo O původu druhů a Londýn se stal místem konání prvního ročníku Světové výstavy.

Světová (nebo také mezinárodní) výstava v Londýně probíhala od května do října roku 1851. Hlavní výstavní prostory tvořila budova nově postaveného Křišťálového paláce v Hyde parku. Skleněné dílo architekta Josepha Paxtona se skládalo z litinové konstrukce vyplněné sklem. Stavba skleněného pavilonu představovala prototyp moderní architektury.

Cílem Světové výstavy bylo představit pokrok v průmyslu, designu a nové technologické inovace. Výstava byla de facto přehlídkou výrobků od parních motorů až po exotické zboží z britských kolonií. Britské výrobky na výstavě soupeřily s těmi z cizích manufaktur v dosud nevídané míře. Prezentace výrobků byla definovaná pronikavými inovacemi a výrobními procesy vstříc masové produkci. Vystavovatelé a výrobky byly z mnoha zemí světa, včetně Habsburské monarchie. Celkem jich bylo prezentováno více než 100 000. Jako příklad uvedu svíčky z umělého vosku, telegraf, tiskárny na noviny, železné parkové lavičky, pračky nebo vakuové vysavače.

Královna Viktorie a princ Albert předsedali zahajovacímu ceremoniálu výstavy. Princ Albert měl, co se Světové výstavy v Londýně týče, zakladatelskou roli. Významnou osobností byl

také státní úředník Henry Cole, který prince Alberta utvrdil v tom, že výstava v Londýně pomůže vzdělávat veřejnost a inspirovat britské designéry a výrobce v navazující činnosti.

Výstavu za přibližně půl roku její existence podle odhadů navštívilo něco přes 6 milionů osob, což představovalo asi jednu třetinu tehdejší britské populace. Zúčastnil se jí například Charles Darwin, Charles Dickens nebo Charlotte Brontë. Výdělek výstavy představoval 180 000£. Jejího hlavního tvůrce a organizátora prince Alberta ohlas výstavy přiměl k tomu, aby veřejně přiznal potřebu zlepšovat standardy britského průmyslu, což bylo klíčovým předpokladem pro udržení vedoucí pozice Británie na mezinárodním trhu. Za tímto účelem navrhl, aby zisky z výstavy byla použity na koupi 35 Ha pozemku jižně od Hyde parku, ve čtvrti South Kensington. Tato kulturní čtvrť (později nazývaná „*Albertopolis*“) měla být centrem pro vzdělávání ve vědecké a výtvarné oblasti. Nově budovanými institucemi byly the Royal Albert Hall, the Royal College of Art, the Royal College of Music, the Natural History Museum, Science Museum a South Kensington Museum, předchůdce dnešního V&A muzea.

Museum of Manufactures, česky muzeum výroby, je předchůdcem pozdějšího Kensingtonského muzea a dnešního V&A muzea, které se nachází již ve zmiňované kulturní čtvrti. Prozatímní umístění muzea výroby bylo v budově královské rezidence Marlborough House, kterou dal muzeu k dispozici princ Albert.

Instituce muzea výroby byla založena v roce 1852 a jejím prvním ředitelem byl Henry Cole. Část výdělku Světové výstavy ve výši příspěvkového grantu (Treasury grant) 5 000£ byla použita na zakoupení předmětů, které vytvořily jádro tohoto muzea (šperky, stříbrné předměty, tapiserie, keramické a skleněné předměty). Významnými přírůstky do muzea byly také sádrové sochy. Podle ředitele Colea mělo být muzeum „*school room for everyone*“. Ideu vzdělávání skrze muzejní sbírky podporoval i kurátor George Wallis. Jedním z hlavních principů muzea mělo být poučení veřejnosti o všech záležitostech týkajících se dobrého designu. V muzeu tedy nesměly chybět ukázky vynikajícího nábytku, keramiky, textilu apod. Zajímavostí je existence tzv. galerie falešných zásad, která měla ukazovat předměty nesplňující standardy designu propagované ředitelem muzea a reformními návrháři. Byly to například tapety s naturalistickými výjevy květin, nadměrně zdobené předměty nebo ty zhotovené z nesprávného materiálu. Vedle nich byly pro komparaci vystaveny předměty designově správné. Podobu muzea výrazným způsobem ovlivnil i princ Albert, který přijímal rady od předních britských architektů. Inspiraci našel také v designu a teoriích Gottfrieda Sempera, Ludwiga Grunera a v neposlední řadě také ve fotografiích Barona von Minutoli.

Účelem Museum of Manufactures bylo učit v duchu národního vkusu a vytvářet kvalitní umění a design dostupný pro všechny. Z toho důvodu navazovalo muzeum úzké spolupráce s londýnskou Government School of Design a dalšími nově vznikajícími školami užitého umění po celé Británii. Rok po svém vzniku bylo Museum of Manufactures přejmenováno na Museum of Ornamental Art, tedy muzeum dekorativního umění.

V roce 1857 bylo muzeum přemístěno do svého současného sídla na Exhibition Road. Jedná se o již zmiňovanou kulturní čtvrť nedaleko Křišťálového paláce. Po více než 40 let bylo tato instituce známa jako South Kensington museum. Budovu vhodnou pro účely muzea zakoupila Královská komise pro výstavu z roku 1851, jíž předsedal princ Albert. Byla to železná budova se třemi dvoupodlažními galeriemi, která byla zprvu pro svůj vzhled kritizována.

Později přibýly další galerijní prostory a muzejní areál byl rozdělen na dva samostatné dvory, Severní a Jižní, oba otevřené roku 1862. Budovy muzea byly nadále rozšiřovány. Hlavním architektem byl Aston Webb, který vytvořil nádherné průčelí budovy s červenými terakotovými cihlami. Nad hlavním vstupem se vyjímal nápis „*The excellence of every art must consist in the complete accomplishment of its purpose.*“ V překladu: „*Znamenitost umění má spočívat v úplném dosažení jeho cíle.*“ Z interiérů stojí za zmínku zelená jídelna, dílo Philipa Webba a Williama Morrise, která je v současnosti využívána jako kavárna. Kensingtonské museum bylo finálně dokončeno 26. 6. 1899 a v témže roce také naposledy přejmenováno, a to po královně Viktorii a jejímu manželovi princovi Albertovi. Albertovo jméno mělo připomínat jeho zakladatelskou roli při vzniku muzea.

Veškeré sbírky kensingtonského muzea byly uspořádány podle materiálu, takže dřevěné předměty byly vystavované spolu, veškerý textil byl dohromady, stejně tak keramiky a sochy. Akviziční činnost muzea nebyla soustředěna jen na evropském kontinentu, předměty do muzea přicházely i z Dálného východu, z Indie, Egypta, Sýrie nebo Turecka. Je důležité zmínit, že sbírky tohoto muzea nebyly určeny pro potěšení úzké elity znalců umění, ale byly primárně určeny pro veřejnost a zvláště pro pracující. Muzeum bylo otevřeno během roku velkoryse šest dní v týdnu a po tři večery až do 22:00 hodin. Pondělky, středy a pátky bylo otevřené od 10:00 do 16:00. Vstup byl zdarma. Odhaduje se, že na počátku 60. let 19. století byla průměrná návštěvnost okolo 12 000 návštěvníků týdně.

Zakladatelé muzea podporovali myšlenku: „*museum as an engine of social improvement and education*“, která je v zásadě platná i v dnešní době. V knize *Art and Design for All*, která se tomuto muzeu věnuje, je explicitně napsáno, že kensingtonské muzeum mělo široký dopad na utváření konceptu více než třiceti muzeí vzniklých v 19. a na počátku 20. století. Mezi nimi bylo mimo jiné i muzeum dekorativního umění v Praze založené roku 1885.

Současné V&A museum, jedno z největších muzeí na světě, je označováno za „*matku*“ všech muzeí užitého umění. Nachází se v něm více než 4,5 milionu sbírkových předmětů v 15 národních sbírkách od módy a fotografie, přes sochařství, malířství a architekturu až po šperkařství a keramiku.

Co se rekonstrukcí a úprav týče, v současnosti je kladen důraz na opravu tkanin a především na úpravu veřejného prostoru muzea. Upraveno bylo více než 85% veřejných muzejních prostor, čímž byl pro návštěvníky zlepšen přístup ke sbírkám. V roce 2015 byly otevřeny nové „*evropské*“ galerie s rekonstruovanými originálními interiéry od Ashtona Webba. Galerie poskytly prostor pro evropské sbírky umění z let 1600-1815.

Závěrem bych ráda zdůraznila, že už od samého založení měly sbírky v budovách V&A muzea sloužit jako příklad toho nejlepší z tehdejší dobové architektury a designu. Samotné prostory muzea měly být uměleckým dílem, takže vznikla pestrá variace budov, které si návštěvníci mohou dodnes prohlédnout. Posláním V&A muzea bylo vzdělávat designéry, výrobce a veřejnost v umění a designu. Byla také vyjádřena snaha o to, aby kvalitní umění i design byl dostupný pro všechny. Přestože by se o dostupnosti designu dala vést diskuze, chvályhodné rozhodně zůstává, že stejně jako do všech ostatních britských národních muzeích, je i do V&A muzea od listopadu 2001 vstup pro návštěvníky zdarma.

Použité zdroje:

BRYANT, Julius: Art and Design for All. The Victoria and Albert Museum. London 2011.

Oficiální stránky V&A muzea:

<https://www.vam.ac.uk/>

<https://www.vam.ac.uk/articles/building-the-museum>
<http://www.travelguidelondon.com/city/london/listing/victoria-albert-museum/>

Anglická wikipedie:

https://en.wikipedia.org/wiki/Victoria_and_Albert_Museum

https://en.wikipedia.org/wiki/Queen_Victoria

https://en.wikipedia.org/wiki/Albert,_Prince_Consort

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Great_Exhibition